

## NATURSKYDDSFÖRENINGEN I LYCKSELE

Verksamhetsberättelse för år 2015

Redovisas vid årsmötet 2016-0 - , på Medborgarhuset, kl , lokal

*Kassarapport med revisionsberättelse medföljer som bilagor*

**Inledning:**

Miljötillståndet lokalt och globalt är inte bra. Hänsynen och förståelsen av naturfrågorna, och vad naturen ger oss för "tjänster", för vår överlevnad, brister stort även här i lokalsamhället. Hotet mot biologisk mångfald och överutnyttjande av naturens resurser är tydliga. Den globala klimatförändringen, orsakad av människan, märks även här. År 2015 var det varmaste året någonsin. Vi kanske kommer allt snabbare mot en 2-graders uppvärmning. Klimatmötet nu i Paris, vecka 49, har gett positiv signaler till alla aktörer som förhoppningsvis håller i sig och realiseras. Förnekelsen av klimatförändringarna visas även lokalt med en tröghet i att ändra verksamheter och tänka i nya banor samt även detta med fortsatt placering av pengar i fonder i fossilbaserade företag/fondbolag. Det är stora brister i fondförvaltarnas och bankernas klimatansvar. Se i vår riksföreningens rapport; "Blir guldets till sand". Det totala sparandet bidrar till nästan lika mycket CO<sub>2</sub>-utsläpp som "biffen, bilen och bostaden" tillsammans.

I dag finns fossiloberoende hållbara företag som hanterar fonderade medel. Detta visar sig även vara ett lokalt problem, för ex. landsting och kommuner. I ett lokalt och regionalt radioprogram som vi blev intervjuade i under senare delen av året framgick förhållandena. Vi har fortfarande en utmaning i att sprida kunskap om ett långsiktigt, ekologiskt, ekonomiskt och socialt, hållbart utnyttjande av våra naturresurser för en hållbar omställning. Föreningens strategi för ett hållbart samhälle kan ses i tre delar:

1. *Naturkänsla.* Vi kan och vill stimulera en positiv känsla och förståelse för naturen och vad naturen ger till oss, de s.k ekosystemtjänsterna. En frisk och väl fungerande natur är en grund för vår överlevnad. Positiva naturupplevelser är även viktiga för människans hälsa och bör främjas.
2. *Konsumentmakt.* Vi som konsumenter kan visa vägen till ett hållbart samhälle, driva på lokala politiska beslut samt ge "verktyg" till de företag och enskilda som vill gå före i omställningsarbetet för en hållbar värld, lokalt med koppling globalt. Ex. föreningens miljömärke; *Bra Miljöval* och *Naturens Bästa*.
3. *Samhällspåverkan.* Vi som förening kan genom att sprida kunskap och fakta samt visa på positiva handlingsmöjligheter påverka vårt samhälle för en frisk och bra miljö samt ett hållbart utnyttjande av våra naturresurser och ett hållbart samhälle.

Riksföreningen har visat, i verksamhetsriktlinjerna, VRL 2015-2018, antagna vid riksstämman i Örebro 2014, vilka speciella arbetsområden som är prioriterade. Sedan kan varje krets ha särskilda förhållanden som också styr den lokala prioriteringen. Föreningens värdegrunder; att rädda naturens liv, att främja människans hälsa, att verka för global solidaritet, är en tydlig inriktning. Vi ska arbeta för en omställning för en hållbar utveckling. Vi ska fördjupa välfärdsdebatten inom;

- Jordbruk och livsmedelstrygghet
- Klimatförändringarna samt hållbar energi och energianvändning
- Miljögifter i samhället och naturen
- Marina ekosystem/vatten och fiske
- Skog

#### **Lokal beskrivning:**

Vissa globala och regionala miljö- och naturskyddsproblem syns också här lokalt, spridning och användning av miljögifter, klimatförändringar, förlust och fragmentering av biotoper och biologisk mångfald. Vi i Sverige har på senare år minskat vårt umgänge med och förståelsen för naturen. Några problemområden kan nämnas även för detta verksamhetsår, flera problem fortsätter:

Problemen med storskaligt och ensidigt skogsbruk som inte klarar Riksdagens miljömål finns även här. Internationellt överenskomna certifieringsregler uppfylls inte heller. Ekosystemet, vatten och landmiljön, flora och fauna, påverkas negativt både lokalt och i landskapsperspektiv. Inom kommunen finns endast några få äldre eller naturskogsliknande skogsområden kvar. Det ensidiga plantageliknade skogsbruket, monokultur, breder ut sig. Bristande hänsyn med skydds zoner till vatten och myrmark, leder till ökat läckage av ex. uppgrumlande ämnen, kvicksilver och brist på lövträd. Strandzoner har en viktig ekologisk funktion för mängder med organismer, från autotrofa till heterotrofa. Även den limniska miljön kan negativt påverkas eller skadas. Breda vegetationstäckta strandzoner kan också dämpa större vattenflöden. Bristande hänsyn till fågelspelsplatser och boträd. Dålig hänsyn till stigar, leder och kulturminnen. Det medför bl.a till svårigheter för etablering och kontinuitet för ekoturism/naturturism samt negativ påverkan på friluftslivet, bärplockning, renskötsel/bete och jakt m.m. Detta påverkar lokalsamhället negativt. Klimatet påverkas också negativt av stora kalhyggen, med större koldioxid- avgång från marken, obalans i markens mikrostrukturer, samt långa tider innan återskogning sker och upptag av koldioxid kan ske igen. SLU har konstaterat att ytor med blåbärris har minskat. Avrinningen ökar även från markerna mot vattendragen.

Ett minskat lokalt brukande av jordbruksmark har lett till en utarmning av biologiskt viktiga ängsmarker efter Vindel- o Umeälvens dalgångar samt efter skogsälven Örän. Detta kan ses

även i områdets s.k. höglägesbyar. Lokal odling och lokal skötsel/slätter, mer örtrika ängsmarker kan utvecklas och minska denna utarmning. Detta kan också gynna hållandet av bin med lokal honungsproduktion/lokalt livsmedel. Länsförbundet har fått pengar för information om ekologi nu inom arbetet med biosfärområdet Vindelälven, under kandidattiden. Kretsen kommer att engagera sig i detta.

Inom kommunen samt i närområdet finns gruvverksamhet, nya planeras. Deras och de nedlagda gruvornas miljöpåverkan måste fortfarande uppmärksammas och följas. Umeälvens energiproduktion leder till känd negativ påverkan. Förbättringar sker nu och kommer att fortsätta upp efter älven. Projektet GEP/MEP Umeälven pågår med ekologiska åtgärder i vattendrag för att öka den biologiska mångfalden och öka tillgången till fisk samt att minska erosionskadorna längs stränderna. Föreningen följer den utvecklingen. Etablering av alternativ energiutvinning, ex. vindkraft, sker nu inom kommunen. Vi har för vissa anläggningar fått yttra oss. Bevakningen måste fortsätta för en miljömässigt god hänsyn.

Användandet av solen till uppvärmning eller till el har ännu inte kommit igång, ej heller passivhus -teknik, energismart byggande eller något konsekvent byggande i trä. Järnvägsförbindelsen med persontåg Lycksele – Umeå på tvärbanan är igång sedan några år. Här har föreningen arbetat i många år för att den miljövänliga trafiken skulle återupptas. Banan/rälsen Lycksele – Hällnäs, Lycksele -Storuman, är tyvärr inte moderniserad. Godstransporten på järnvägen kan utvecklas mera. Möjligheten till etablering av el-bilar har inte startats ännu.

#### **Lokal verksamhet:**

Naturskyddsföreningen i Lycksele har hela kommunen som sitt verksamhetsområde. Antalet medlemmar är 149 st ( år 2014 ). Lycksele kretsen har ökat mest i länet nu.

Naturskyddsföreningen har ökat för hela landet. Lyckselekretsen har kretsnummer 2405. Återbäringen från riksföreningen är 5 100kr (år 2015). Föreningen har en etablerad hemsida. Styrelsen, bestående av ordförande Torgny Forsgren, samt ledamöterna Karin Gottfridsson, Roland Forsgren, Ann-Louise Hansson, Rickard B Hansson och Gustaf Lindvåg, vi har haft 3 protokollförda sammanträde. Styrelsen har även haft ett flertal kontakter via telefon och mail.

#### Skogsfrågor:

Vi är med i referensgruppen för (SCA:s )Tjäderbergets mångfaldspark. Torgny deltog, 10 juni, vid en heldags genomgång i detta område, med folk från Länsstyrelsen, Umu, SLU och byarepresentanter. Under kulturmånaden november anordnades en skogsutställning, under en vecka, i Örträsk, i lokalen, Restaurang Pärlan. En kväll höll, kretsens ordförande, ett föredrag med bildvisning, med temat: Skogens Sociala värde. Vi fortsätter ett samarbete med länsförbundet, Skellefteå och Umeå kretsarna i skogsfrågor. Detta för att hantera övergripande frågeställningar, kontaktvägar och arbetssätt. Flera viktiga delar är bl.a nyckelbiotoper, och få möjlighet till särskild snittsling/avgränsning med bättre naturhänsyn

vid avverkning, föreningens inventeringar och rapporter av art-tips, (signalarter), rapportkvalitet och kalibrering av värdesbedömningar. Sks har direktiv för en tydligare kontakt med civilsamhället, vilket vi ser positivt på. Sks har behov av fortsatt information om tjäder-spelplatser i inlandet. Föreningen har under året yttrat sig till Skogsstyrelsen centralt angående ett remissförslag, 2015/1087, om "Föreskrifter o allmänna råd till skogsvårdslagen". Kretsen vill uppmärksamma det positiva med möjligheten till alternativa skogsbruksmetoder än det ovarsamma trakthyggesbruket. Kretsen avstyrker förslaget med sänkt ålder för avverkning, LÅF. Kretsen anser att den redovisade MKB är otydlig. Det nya förslaget till föreskrifter kommer inte att främja en hållbar utveckling. Mångbruket i skogen kommer att försämrats för samhället.

#### Jordbruk, livsmedelstrygghet och ekosystem i vatten:

Torgny deltog vid ett möte med Vattenmyndigheten i Lycksele, 10 mars, om nästa förvaltningsperiod, enl. vattendirektivet. Ekosystemet i Umeälven har efter vattenkraftutbyggnaden kraftigt försämrats. Nu har tack vare EU:s Vattendirektiv om God Ekologisk Potential, GEP, kommit skarpa krav på att förbättra vattenmiljön i älven. En projektgrupp finns, med Åsa Widén, limnolog, boende i Vindelns kommun, som projektledare. Lycksele kommun är delägare, med Greger Jonsson som kontaktperson. Mer om planering och påbörjande av delåtgärder, ( se hemsidan [www.umealven.se](http://www.umealven.se) för mera info ). Riksföreningen stödjer också projektet med medel från Miljöfonden/Bra Miljöval. Förbilöp planeras samt miljöanpassade flöden för att fisket ( ekosystemet) ska kunna förbättras i hela älven med dess biflöden. Fortsatta åtgärder, med bl.a vattenerosions dämpande insatser/konstruktioner, kommer nu att ske uppför Umeälven. Några sammanträden har skett inom projektet, NF har deltagit. Torgny har även deltagit inom VRO 10 och 11:s arbeten. Om arbetet med Biosfärområde Vindelälven se under rubrik samhällspåverkan.

#### Klimat och energi

Under kultur månaden, 27 oktober, hölls en kvällsinformation om energi och klimat av energirådgivaren Marcel Berkelder. Torgny deltog vid ett stort Klimatforum i Umeå den 12 nov. Där bl.a Anders Wijkman talade, numera ordförande i Miljömålsberedningen. ( Anders har varit NFs riksortdförande för flera år sedan ). Ett förslag till vattenkraftsutbyggnad i Öreälven, Natura 2000-område, har granskats och samrådsyttrande lämnats, föreningen har avstyrkt en utbyggnad av kraftverket pga risk för torrläggning av långa sträckor i Örån.

#### Naturkänsla

NF, STF, Studieförbundet och Biblioteket, arrangerade en informationskväll på Biblioteket, 14 apr, om Istids-spår, "Nya forskningsrön om hur istiderna format landskapet", baserat på bl.a studier i Lycksele kommun, med forskaren Rolf Zale vid Umeå universitet, ca 35 åhörare. Vi deltog med en liten utställning vid en konsert, " Birds" i Lycksele som Lycksele Musik- o Teaterföreningen ordnade den 5 maj. NF uppmärksammades fint av konsert-medlemmarna, drygt 40 åhörare. En kvällspromenad ordnade vi längs Ume-älvens norra strand, den 17 maj. Här fick vi se den ovanliga dvärgmåsen, *larus minutis*, ett par som galant visade upp sig

sittande på en sten vid stranden, samt vigg, brunand, bläsand, storskrake, knipa, svarthake- o gråhakedopping, kricka, skäggdopping, fisk- o skrattnås och lilla sädesärlan, och två svalor. En riktigt lyckad vårkvällsvandring, gruppen fick här både se och höra vårens återkommande besökare. Den sedvanliga orkidée-utflykten till Storbacksjön gick av stapeln den 29 juni, guckuskon, *cyripedium calceolus*, var magiskt storslagna denna afton.

Länsstyrelsen anordnade en konferens om nya friluftslivs-målen, även organisationer fick delta, och NF var med. Dessa mål stödjer föreningens arbete med naturkänsla och naturturism. Målen är ett tydligt stöd för allemansrätten, som i vissa delar har försvagats. Det pågår en diskussion lokalt om att markägare/anäggningsägare planerar att ta ut avgifter när innevånarna vill utnyttja allemansrätten, ex. skidåkning och promenader. Under kulturmånaden hölls ett föredrag, av projektledaren Malin Karlsson om det stora pågående arbetet med biosfärområdet Vindelälven - Juhtatdahka. Se mera under rubriken samhällspåverkan. Vi har skrivit en motion till Länsstämman om att uppmärksamma kulturen för att stärka naturkänslan. Den antogs av stämman.

#### Konsumentmakt

Under kulturmånaden ordnades en utställning med bildvisning/film på biblioteket under en vecka. Det informerades om Energifallet (föreningens skolmaterial), klimatet, energifrågor, med bl.a föreningens Top Ten listor/konsumentinformation, en lista med de energismartaste produkterna. (Toptensverige.se), allt material från Naturskyddsföreningen centralt.

#### Samhällspåverkan

Vi deltog vid ett samrådsmöte om vindkraft och ÖP den 30 maj. Den 5 maj hölls en kvällsinformation, av Arne Muller, om gruvor i länet, vi var medarrangörer med STF, ett 30-tal åhörare. NF i länet ingår som idéell miljöorganisation i Länets klimatråd med ett 15-tal andra aktörer i det regionala arbetet för ett hållbart och energismartare samhälle, kretsens ordförande har deltagit några gånger. Vi har yttrat, (ställt krav på flera miljöförbättrande åtgärder), oss om en mindre gruvverksamhet, provbrytning, vid Vindelgransele.

Föreningen har tidigare svarat på en remiss från Länsstyrelsen om "Översyn av riksintressen för friluftsliv". Länsstyrelsen(erna) ska lämna underlag till Naturvårdsverket om nuvarande och eventuellt tillkommande områden som kan vara av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Vi hade då framfört följande områden med förslag på utökning och nya områden av riksintresse; Alsberget – utökas, stärkas som "vildmarksområde".

Vindelälven/Altarliden – förstärka kommande biosfärområde, natur o kultur.

Öreälven/Örträsk – Knaften – utöka området för att möjliggöra vandring, kanoting, skidled, ekoturism. Umeälven/Furuвик – Lycksträsket – förstärka kulturområdet, arkeologiskt mycket intressant, bredda aktiviteter med ex. fiske. Arbetet med denna översyn pågår på central nivå. Det må styrelsen fortsättningsvis bevaka även under 2016.

Arbetet med Biosfärområde Vindelälven, från fjäll till kust fortsätter nu under kandidattiden, tre år. Aktörerna är lokalt Vindelälvskommunerna, VIKOM, Länsstyrelsen och Världsnaturfonden. FN:s organisation UNESCO driver på för att bilda "Biosfärområden" på

flera platser i världen, av hållbarhets skäl, med ekonomiska, sociala, och ekologiska perspektiv. Föreningen är med i en referensgrupp. Flera möten har nu skett med byarna efter älv dalen. Naturskyddsföreningens länsförbund blir representerad via sin ordförande, ( den lokala kretsens ordförande kommer att vara ersättare), i den kommande arbetsgruppen för Biosfärområdet. Ett biosfärområde har tre huvudfunktioner: utveckla: främja ekonomisk utveckling och en samhällsutveckling som är ekologiskt och socialt hållbar, bevara: bidra till att bevara landskap, ekosystem, arter och genetisk mångfald, stödja: underlätta demonstrationsobjekt, utbildning och praktik, kultur, forskning och miljöövervakning.

### Övrigt

Delar av styrelsen har under sommaren fortsatt med vissa inventeringar längs Öreälv och vandringsleden "Smörbanan" under sommaren. Den 30 maj vandrade vi denna vackra led mot skogsälven Öråns dalgång genom det små kulliga berglandskapet. Tyvärr med många artfattiga unga barrskogs områden . Men, vi såg flera bestånd av tussilago/hästhov, *tussilago farfara*, vid Stakarmyrlidens västra sluttning mot stigen/skogsvägen. På den motsatta sidan reste sig den branta trolska Attjeklinten, 420 möh, med fina möjligheter för boträd för rovfåglar i inslag med äldre träd. Vi såg fina bestånd av lunglav, *lobaria pulmonaria*, en signalart, tyvärr missgynnad, NT, på gamla sälgar och aspar i ett lite äldre skogsbestånd, naturskog, med reslig tallskog med blandat lövinslag i området. Artrikedomen var slående mycket större än de kalhyggespåverkade enformiga ytorna vi passerade. Signal arten Lunglav visade med tydlighet detta lilla fina skogsbestånds naturvärde. Här låg även några större myrstackar som röda skogsmyran, *formica rufa*, har byggt. Spängerna över de små våtmarken var sedan länge sönderruttnade och måste bytas. Uppskyltningen må också uppdateras med lokal biologisk och historisk information. Området ligger ca 1000 m norr om Börtingtjärn. När vi närmade oss dalgången, med nästan milsvidd utsikt, som bredde ut sig framför oss i soldiset, hörde vi och såg ormvråk, *buteo buteo*, och kungsörn, *aquila chrysaetos*. Några stora magnefika äldre aspar reste sig ståtligt högt upp i skyn vid några ställen. Denna vandring blev lyrisk till sist, tyckte vi. Denna vandringsled är fortfarande inte säker pga av omkullblåsta träd, i och vid stigen på sydbranten av Halvvägsberget, som inte har röjts bort ännu. Det ingick som en del i ett LONA- projekt, att förbättra, inventera och informera om denna led, med möjligheter till förlängning av leden. Föreningen arbetar nu också för att det kan ordnas en enkel och säker hängbro över Örån. Här kan då leden göras mera lättillgänglig för anslutning till stigen upp till högläges byn Hornmyr. Det vore en bra tanke att inom något år kunna anordna möjligheter för övernattning i denna by. Leden fortsätter söderut mot Åsele kommun. Längs med Örån finns också många möjligheter för naturturistisk positiv utveckling. Ex. vis kan Vårträskbäckens g:a flottningsränna bli ett kultur historiskt objekt med en återuppbyggd delsträcka, med historisk information. Området vid Öretorp är utvecklingsbart, kanot- och fler vandringsleder. Flera idéer har tagits fram, men tyvärr avslutades LONA-projektet nu utan att allt det blev helt genomfört. Ordförande deltog, den 19 – 20 maj, vid en stor konferens i Lycksele om LONA, med representanter från Naturvårdsverket, vår riksförening, Lycksele kommun och några andra

kommuner. Ordförande deltog vid det stora slutseminariet i Umeå, 21 – 22 maj, om Umeälvprojektet, MEP/GEP-Umeälven. Rickard Hansson deltog vid riksmötet i Åre, 22-24 maj. Planerad gruvcirkel kunde ej genomföras pga låg respons från vår studieorganisation. Kretsens ordförande har under året varit ledamot i länsförbundet. En ny länskonsulent har anställts i år.

*Styrelsen 2016 -0 -*